

PMP – vaje (25. februar 2013)

1. Kaj je MP?

Türk: Mednarodno pravo je sistem pravnih načel in norm, s katerimi so določene pravice in obveznosti subjektov MP.

Pravila: formalna, zapisana

Norme: širša vrednostna stališča

Subjekti: uživajo pravice in imajo obveznosti.

Koncept anarhije: nad njimi ni višje oblasti, države so enakopravne.

V mednarodnem pravu države same sprejmejo obveznosti, drugim pa priznavajo pravice.

Westfall 1648: načelo enakopravnosti --> cuius regio eius religio

Recipročnost je temeljno načelo med. Odnosov.

Na začetku se z MP urejata vojna&mir ter morje.

Subjekti MO: države, korporacije, organizacije ...

Subjekti MP: ožja kategorija

2. Če v MS ni zakonodajalca, ne izvršne in sodne oblasti, ali je MP sploh pravo? Če da, zakaj?

Resolucija varnostnega sveta ZN, zagovarja mirno reševanje konfliktov (temeljni sistem), v primeru le-teh pa točno določa, kako bo mednarodna skupnost odreagirala.

Mednarodne organizacije – države v vedno večji meri sprejemajo neke norme, ki zamejujejo njihovo suverenost. Primer človekovih pravic. Primer Libija: Zaščita civilistov, to je dolžnost države. Na neki točki je MS rekla da če država ne spoštuje teh temeljnih pravic, lahko MS prepreči nasilje nad civilisti. Ko država ni sposobna zaščititi lastnih državljanov, to prevzame MS.

3. Kako kategoriziramo pravne norme v mednarodnem pravu?

Norme občega mednarodnega prava, običajno in pogodbeno pravo,

Ius cogens: norme, ki zavezujejo vse, spremenimo jih lahko kvečjemu z nastankom nove norme.

Primeri: prepoved uporabe sile, spoštovanje ČP ... To so nujne norme, ne moremo jih spreminjati

ne da bi se vsi dogovorili o novih.

Ius dispositivuum

Dispozitivno pravo: države vanje ne more biti prisiljena (mednarodne pogodbe ...)

Običajno pravo: stalne prakse, obstajati mora dojemanje, zavest, da to prakso nekdo dojema kot zavezujočo (diplomatski protokol). Neko prakso so države začele dojemati kot zavezujočo ... Ne zgolj vljudnostno.

Pogodbeno pravo: sestavljajo ga mednarodne pogodbe

Ius ad bellum (pravo miru) : države nimajo več absolutne pravice začeti vojne

Ius in bello (pravo vojne): pravo v času vojne, ureja status vojakov, humanitarnih delavcev ...

4. Kako se je v mednarodnem pravu razvijalo vprašanje določanja položaj človeka kot posameznika (kot subjekta mednarodnega prava)?

Človekove pravice in svoboščine, mednarodna kazenska odgovornost, poveljniška odgovornost.

V vojni so določene ČP zamejene.

5. Jasno razdelajte razlike med soft law (de lege lata) --> pravo ki obstaja in velja in hard law (de lege ferenda) --> predlogi, ki sami po sebi še niso pravo, lahko pa to postanejo v prihodnosti. Razlika med pozitivizmom in šolo naravnega prava (izhodišče o nastanku MP govori o tem, da obstajajo določene norme neodvisno od držav, so dane in so vsem skupne. Iz vere!) Ambrosius je ločil pravo iz vere. Dane norme po njem izhajajo iz razuma, obstajajo in jih države upoštevajo v svojem delovanju.

6. Kaj razumemo pod „kodifikacija“ MP? Lahko to enačimo s progresivnim razvojem MP?

Kodifikacija pomeni zapis obstoječega. Postopni razvoj pa pušča nekaj vprašanj odprtih in nedokončanih – se urejajo postopoma.

7. KO govorimo o odnosu med notranjim in mednarodnim pravom ločimo katera dva pogleda?

Dualizem:

Monizem:

MEDDRŽAVNO SODIŠČE

stranke so lahko samo države (34. člen)

primeri, v katerih sodi sodišče, so različni. Prvi pogoj mora biti, da državi pristaneta na sojenje pred takim sodiščem. Če državi ne pristaneta na sojenje pred MS, državi skleneta dogovor, da je sodišče pristojno za sojenje. Sodišče lahko sodi v nekem konkretnem primeru, v primeru različnih interpretacij posameznih pogodb (npr. reka Dragonja). Sodišče se najprej vpraša, ali so ga države pooblastile za sojenje in potem, če gre sploh za pravno vprašanje (o političnih vprašanjih npr. ne more razsojati). Če se državi ne strinjata o nekem dejstvu ali okoliščinah (obmejna patrolja ni prečkala meje, druga država pa pravi da jo je). V takem primeru lahko državi postavita vprašanje na MS. Slednja je še odškodnina, torej sankcije, ki jih mora država sprejeti, če nečesa ni izpolnila.

Presoja se na nekih že nosilnih primerih, ki so bili prvi. Na podlagi teh se nadaljuje sodna praksa. Če je primer prvi svoje vrste pa potem sodišče ustvari precedenčni primer za vse nadaljnje primere (to velja za ANGLOSAKSONSKI SISTEM), mednarodno pravo in kontinentalno pravo tega ne poznata. Sodišče preteklih primerov vendarle ne zanemari vseh primerov iz preteklosti.

38. člen --> po katerih virih sodi sodišče?

-meddržavne pogodbe,

-mednarodni običaj kot dokaz obče prakse, ki je sprejeta kot pravo, (primer: jedrsko orožje in jedrska energija v civilne namene). Praksa ni univerzalna, saj vedno lahko kdo nasprotuje. (Severna Koreja, Hrvaška in SLO pri meji ...)

-obča pravna načela, (splošna pravna načela). Načela ki jih priznavajo civilizirani narodi, ki se je v njih tudi razvil. Ti odnosi so bili potem preneseni še ne civilizirane dele sveta. Takrat je veljala dominacija in če država ni sprejela teh pravnih načel so mu odrekli mednarodno enakopravnost. V dekolonializaciji pa je prišlo do načela enakosti in suverneosti. Ta del se danes izpušča, ker kaže na zgodovino mednarodnih odnosov in je še danes diskriminatoren.

-enostranski pravni posli. Zanje veljajo zelo podobno kot mednarodno pogodbeno pravo. Iz njih izhajajo pravne posledice. Nek subjekt npr. sprejme neko dolžnost popolnoma enostransko in drugi zato od njega pričakujejo, da bo to spoštoval.

Dva pomožna vira se uporabita takrat, ko ugotavljamo obstoj pravil v poglavitnih virih mednarodnega prava (z njima si sodišče pomaga):

-sodne odločbe

-nauk

Svetovalno mnenje

65. člen --> sodišče lahko poda svetovalno mnenje

za to mnenje lahko zaprosita samo generalna skupščina in varnostni svet (ali kdo drug, če jih ta dva organa pooblastita). Potrebno je predložiti pismeno vlogo, razložiti vprašanje in priložiti vse listine.

Razlika med formalnimi in materialnimi viri MP?

Formalni viri MP so konkretni pravni akti (38. člen statuta – ZGORAJ), materialni viri MP pa so

Mednarodne pogodbe

Škrk navaja, da so to pravni posli, s katerimi subjekti urejajo medsebojne odnose. So v pisni obliki in so lažje dosegljiv vir MP, predstavljajo partikularno pravo (veljajo samo za tiste države, ki so pogodbenice neke pogodbe).

1848 se to prvič pojavi, da so države enakopravne in da ne bodo posegale v notranje pravo posameznic. Še en primer je samoodločba, genocid, uporaba oborožene sile v mednarodnih odnosih (pravica do uporabe vojne se je vedno zamejevala) To pravico (voditi vojno) so si države vedno priznavale. Kasneje so se v Društvu narodov države dogovorile, da nimajo absolutne pravice voditi vojno, pač pa se priporočajo drugi načini reševanja sporov (najprej izkoristiti mirna sredstva, šele na to vojno). S sporazumom 1918 s pariškim paktom se države odpovedujejo uporabi oborožene sile pri mednarodnih sporih. V ustanovni listini ZN pa je kasneje zapisana prepoved uporabe oborožene sile. Torej najprej se to pravico zameji, kasneje se ji države odpovedo, na koncu pa pride do prepovedi. Proces kodifikacije pravimo procesu, ko se običajno pravo zapiše.

Obče mednarodno običajno pravo

V osnovi gre za pravo, ki se razvije na osnovi nekih norm. Za razliko od pogodbenega prava je to pravo NE pisano. To je najstarejši vir mednarodnega prava. Objektivni kriterij – dokaz obče prakse in subjektivni kriterij – pravna zavest. Nastanek pravila z aktivnim delovanjem kot tudi z opustitvijo.

Splošna pravna načela

Brez načel obstoj sistema ni mogoč. Načelo dobre vere, odškodnine in povrnitve. Veljajo za vse države. Zaradi splošnosti predstavljajo skupno dobro vseh področij in zapolnjujejo morebitne pravne praznine.

Enostranski pravni posli

...

Pomožna vira – judikatura in kurisprudenca

rabita pri tolmačenju in iskanju virov mednarodnega prava

Pravičnost v MP (infra legem, praeter legem, contra legem, ex aequo et bono)

Ima dvojni pomen, lahko gre za akcesorno pravičnost (pravilna uporaba prava), drugi primer pa je pravičnost zunaj prava (če se stranke dogovorijo). Ex aequo et bono (načelo zunanje pravičnosti, ker je izven prava, izven virov, ki jih sodišče uporablja). Sodišče lahko uporabi tudi, če se pravdne stranke o tem sporazumejo.

Mednarodne pogodbe

Splošno o mednarodnih pogodbah (Turk 2007):

- pravni posli, s katerimi subjekti MP urejajo medsebojne odnos (dvostranski, večstranski)
- partikularno pravo (zavezuje samo pogodbene stranke)
- dispozitivno pravo (ustanavljajo pravice in obveznosti za pogodbene stranke)
- pacta sunt servanda
- ...

Zgodovina in namen pogodb & neenakopravne pogodbe

Pri pogodbah igra velik vlogo politična moč, so primer urejanja odnosov med posameznimi objekti že dolgo časa.

Tipi pogodb

Univerzalna pogodba (ustanovna listina ZN)

generalna ali splošna

partikularne (med pogodbenimi strankami, lahko samo 2 subjekta)

Stopnje pogodb:

- pogajanje (vodi jo delegacija s pooblastili)
- parafiranje (glavna pogajalca sta se sporazumela v besedilu pogodbe in podpišeta dokončno besedilo pogodbe, da se le-to nebi spreminjalo)
- podpis (pomeni, da je dosežen dogovor, podpiše lahko samo tisti s pooblastili)
- ratifikacija (v SLO pristojen DZ ali vlada. Sprejme se zakon (sistem adopcije), v katerem se objavi primarno besedilo in slovenski prevod, pogodba pa začne veljati v notranjem pravnem redu, mednarodno veljavo pa dobi, ko se izmenjajo ratifikacijske listine med pogodbenimi strankami)

-rezervacija

-vstop v veljavo

-registracija (pogodbe se registrirajo pri generalnem sekretarju ZN)

-amandmaji oz. priloge (zavezujejo le države, ki so nanje pristale – NI ISTO KOT ANEKS!)